

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Illvstrissimi Viri Petri De Marca Archiepiscopi Parisiensis Dissertationvm De Concordia Sacerdotii Et Imperii, Sev De Libertatibvs Ecclesiæ Gallicanæ, Libri Octo

Marca, Pierre de

Parisiis, 1669

Capvt IV.

urn:nbn:de:hbz:466:1-15591

patribus retentus fuerit. Theodosius statim Ioannem sacrarum largitionum Comitem Ephesum mittit: qui rebus omnibus accurate discussis, Orientalium calumnias derexit, & synodo indulset ut septem Episcopos ad Comitatum delegaret. Eadem facultas concessa est Orientalibus, qui mandatis suis instructos septem etiam Episcopos ad Principem destinarunt. Sed mandati illius verba expendenda sunt; quæ docent maximam illam contentionem de ordine servato, vel interverso, discuti posse, aut à Principe ipso, aut intra Consistorium, vel in Senatu, aut in Synodo Episcoporum, prout Principi colliuisset: *Si questio habeatur de rebus controversis, vel apud piissimum Principem, vel in sacro Consistorio, vel apud sacrum Senatum, vel in synodo patrum.* Cum autem utriusque partis Legati Constantinopolim se contulissent, perispecto rerum actarum ordine, Synodum Ephesinam canonicè Nestorij causam discussisse Theodosio constitit; ideoque statim acta Synodi Edicto confirmavit.

Cyillus in ep. ad Theopompum.

Mandati Orient. in ep. ad Theopompum. *Αποστολή ἑπτὰ ἐπισκόπων ἐπὶ τῆς ἐκείνου ἐκκλησίας, ἡ δὲ ἐκείνου ἐκκλησία ἐστὶν ἡ ἐκκλησία τῆς ἁγίας εὐλαβίας, ἡ δὲ ἐκείνου ἐκκλησία ἐστὶν ἡ ἐκκλησία τῆς ἁγίας εὐλαβίας.*

Capite 14. partit. Conc. Ephes. *Ἐπιτομή τῆς ἐκείνου ἐκκλησίας, ἡ δὲ ἐκείνου ἐκκλησία ἐστὶν ἡ ἐκκλησία τῆς ἁγίας εὐλαβίας, ἡ δὲ ἐκείνου ἐκκλησία ἐστὶν ἡ ἐκκλησία τῆς ἁγίας εὐλαβίας.*

VII. Ceterum non eo solum nomine conquestum vidimus Theodosium, quod pleno & integro Concilio negotia discussa non fuissent in Synodo Ephesina, sed eo etiam, quod à forma literis suis perscripta temere discessum fuisset. Liberum enim sibi esse Principes existimabant ut rerum gerendarum ordinem etiam Conciliis Oecumenicis præferberent, quemadmodum superius dixi. In duobus autem capitibus præcipue fines præscriptos à Principe patres excesserant. Vnum est, quod absente Candidiano iudicium adversus Nestorium peregerant. Alterum, quod licet synodo Princeps denuntiasset nullam civilem aut criminalem causam, etiam si ecclesiastica esset, movendam esse adversus quempiam Episcoporum, vel in synodo, vel in publico iudicio, sed omnia ejusmodi Constantinopolim avocanda, attamen Cyrilli, & Memnonis, Ioannisque, & Orientalium damnationes subsecuta legem datam violaverant. Eandem rationem secutus est postea idem Theodosius in secunda Ephesina Synodo. Prohibuit enim commonitorio suo, quod Elpidio Comiti datum est, ne lites ullæ instituerentur in synodo antè quàm fidei quæstio finem accepisset. Præterea autem vetuit ne Flavianus Episcopus Constantinopoleos, aut ceteri Episcopi qui sententiam adversus Eutychem in Synodo Constantinopolitana dederant, suffragium suum ferrent in Concilio Ephesino. Elpidius executionem mandati hac in parte graviter urfit, Theodosio ordinem rerum vindicans his verbis: *Imperator adimplens ipse primus ordinem legum, cujus est conditor &*

In Syn. Chalced. *Ἐπιτομή τῆς ἐκείνου ἐκκλησίας, ἡ δὲ ἐκείνου ἐκκλησία ἐστὶν ἡ ἐκκλησία τῆς ἁγίας εὐλαβίας, ἡ δὲ ἐκείνου ἐκκλησία ἐστὶν ἡ ἐκκλησία τῆς ἁγίας εὐλαβίας.*

custos, jussit eos qui semel judicaverunt, iudicandorum locum obtinere. Itaque Theodosius Flavianum & Synodum Constantinopolitanam eodem loco habuit quo ceteros iudices à quibus provocari potest, qui iudiciis non interfunt in quibus de eorum appellatione cognoscitur. Quin etiam cum à canonibus constitutum sit illi similem pœnam indicendam qui contra canones excommunicationis aut dejectionis sententiam protulerit, Theodosius eum cognitioni synodi ordinem præscripsit, ut Flavianus inter reos haberetur. Alio tamen jure usi fuerant Episcopi Orientales qui Antiochiæ in Athanasium sententiam dixerant. Illis enim & Iulius, qui eos literis suis Romam ad secundum iudicium evocabat, & Constantius & Constans Imperatores, qui Synodum Sardicensem indixerant, suffragia integra reliquerunt, quæ unà cum Occidentalibus Episcopis in synodo conferrent. Diferimen ex eo proficiscitur, quod Concilij Antiocheni ratio habita fuit, perinde ac si appellari ab ejus iudicio non posset, sed tantum retractationis cognitio instituit, ut fieri solebat adversus sententias Præfectorum prætorio. At synodus Flaviani non eo jure potita est, sed eo loco habita ac si ab ea provocari posset. Quod non alia ratione nitebatur quàm mero Theodosij arbitrio, qui ordini hujus cognitionis quas voluit leges præscripsit, etsi à ceterorum iudiciorum ordine alienas.

CAPVT IV.

Synopsis.

I. Principes aliquando suspendebant prioris synodi iudicium, nova synodo indicta. Quod factum à Theodosio in causa Nestorij. Qui damnatus à Synodo Romana & Alexandrina, nisi resisteret intra decem dies. Theodosius Synodo Ephesina indicta ad petitionem Nestorij, interim nihil innovari jussit. Ostenditur à Concilio habitam rationem suspensionis.

II. Auctoritas Theodosij interpellata à Leone, ut suspendi juberet executionem secunde Synodi Ephesina. In qua Dioscorus omnia pertumultum egit contra canones, deposito Flaviano. Leo hanc synodum repræbat in Concilio Occidentali. Sed auxilium Principis implorat adversus Orientales. His verbis utitur qua auctoritatem Principum in hac re significat.

III. Leo de iniquitate synodi iudicium tulit. A Principe verò petiit restitutionem, ex eo capite, quod per vim & contra canonum ordinem omnia gesta essent. Vir eruditissimus putat à Leone peti prioris legis revocationem, qua Theodosius Synodum Ephesinam confirmaverat. Sed nondum resciverat legem illam latam fuisse. Refutati Novatores, qui à Principe solo restitutionem synodorum tunc pependisse volunt. Theodosius nihil satisfacere desiderio Leonis. Sed Marcianus indixit Synodum Chalcedonensem, qua necessariam putavit Principis legem ad Synodum Ephesinam rescindendam, quam à Principe obtinuit.

IV. Legati Romani implorant auxilium Judicium in Synodo Chalcedonensi, adversus illius Synodi decreta, qua canonibus Nicanis erant contraria.

V. Principes restorationem judiciorum ecclesiasticorum rescriptis suis permittebant, qua de re alibi.

VI. Ab Episcopis quos in causis ecclesiasticis delegabat Princeps, ipse appellabatur, è Justiniano. Quod obtinebat in civilibus negotiis, & criminalibus, etiam Episcoporum, tempore Gregory Magni, quod ipse relictum esse scripsit. Lis in appellatione commissis Diacono sedis Romanae, & uni è Magistratibus, Judicium verò latum à Principe.

VII. Apud Græcos posterioribus seculis jus illud continuatum. Imò recitata synodo Patriarchæ à reo, Imperator causam ecclesiasticam ad suum tribunal traxit, è Balsamone, qui hoc factum non probat, quamvis judicem secularem adungi posse à Principe; iudici ecclesiastico putet. Quibusdam quoque tunc visum, à sententia Patriarchæ, Principem appellari posse, cum distinctione.

VIII. Qua ratione Principes Romani se gesserint in iudiciis canonicis, secundum ea que superioribus capitulis observata sunt.

I. NON solum autem judicia ecclesiastica Principes ordinabant, sed etiam aliquando synodo indicta ad controversias dirimendas, prioris sententiæ in iudicio ecclesiastico latæ executionem suspendebant. Ejus suspensionis exemplum, quamvis scelerato homini indultæ, dissimulare non debemus. Is erat Nestorius, vesanæ hæreseos, quæ Christum dividebat, auctor, quem Celestinus Pontifex communionem Ecclesiæ catholicæ dejecit, nisi decem dierum intervallo ab admonitionis die numerandum, nefariam doctrinam suam conceptis verbis anathematizaret, literis ad Cyrillum Alexandrinum & Nestorium hac de re datis. Cyrillus Synodo Alexandriæ coacta, in eandem sententiam cum Celestino consensit, & Nestorium sui officij commonuit, missâ ex auctoritate utriusque synodi damnationis sententiâ, nisi intra decem dies respiceret. Nestorius de injuria sibi illata apud Theodosium conqueritur, & synodum generalem indicendam curat. Quod vix animadversum est, quia Nestorij petito rescripto Principis inserta non est; ejus tamen Celestinus fidem facit in epistola ad Clerum Constantinopolitanum: *Quis petitorum synodi, inquit ille de Nestorio loquens, crederet synodo abfuturum? Campum ad certamen exposcit, sacerdotale postulat, cui non erat adfuturus, examen.* Basilii quidem monachus synodi indictiōnem apud Theodosium libello dato urfit; sed Nestorij precibus coactam fuisse constat. Quod ad rem nostram attinet, rescripto suo Theodosius Concilium generale Ephesi celebrandum indixit, sed nihil innovari à quoquam, ante synodi cognitionem, jussit. Itaque executio sententiæ à Synodis

Romana & Alexandrina adversus Nestorium decreta, suspensa fuit à Principe, ne præjudicium aliquod fieret cognitioni futuræ Synodi Oecumenicæ: *De indicta autem sanctissima Synodo, nostra serenitas ad omnes omnino Deo dilectos Episcopos Metropolitanos literas scripsit; quo nimirum hac tandem ratione turba, que ex multis dissidiis & concertationibus hinc inde enate sunt, rite secundum ecclesiasticos canones consopiantur, & illa præterea que parum decenter hæcenus amissa sunt, corrigantur, & pietatis denique, que in Deum est, publicæque utilitatis firmitati consulatur. Ceterum ante sanctissimam coactam synodum, communemque eisdem, que de omnibus dabitur, sententiam, nihil quidquam in nulla prorsus re privatim à quoquam innovetur.* Equidem non perpicio quæ ratione hanc suspensionem Theodosius decernere potuerit, nisi petitioni Nestorij, qui se indicta causâ damnarum conquerebatur, ejusque, si lubet, appellationi locum demus, quæ ad Concilium indicendum Theodosium provocavit; ita ut interim appellatione pendente, vel si mavis restitutione in integrum, nihil innovaretur. Cujus suspensionis tantum abest ut querelam moverint patres in Concilio Ephesino; quin potius rescriptum Acis inferi jusserint, & suspensionis rationem omnino habuerint. Nam conventus est tribus Edictis Nestorius ut se synodo adungeret, & unâ cum ceteris Episcopis consideret, quemadmodum loquitur Petrus Episcopus Lampæ; scilicet *ut fidei doctrinam unâ cum synodo discuteret, sicut retulit Ioannes Hephæsti Episcopus; ipseque passim Actio- ne prima Concilij, Deo amantissimus Episcopus dicitur. Deinde ipsa damnationis Nestorij formula nunc primùm illum episcopali dignitate dejecit, non autem antea dejectum fuisse pronuntiat.*

II. His adjiciendum, auctoritatem quoque Principum à Romanis Pontificibus interpellatam ut res contra canones à synodis gestas restituerent in integrum, aut saltem earum executionem suspenderent, donec majori synodo omnia componerentur. Cujus rei illustrissimum exemplum præbet Leo I. in causâ Flaviani. Eutyches Presbyter & Archimandrita Constantinopolitanus, nefandæ hæreseos auctor, damnatus à Flaviano Archiepiscopo Constantinopoleos & ab ejus synodo, ad Concilia omnium Patriarcharum cum provocasset, à Theodosio Imperatore impetravit Concilium Ephesinum secundum, cui ex rescripto Principis præfuit Dioscorus Alexandrinus. Rectè & ex ordine indictum erat Concilium, cui & Legati Romanæ sedis ceterique Patriarchæ aderant; ita ut nihil huic conventui videretur

Epist. Theod. i. ad Concil. Ephesi. ubi dicitur: *Quia in hac synodo... etiam de illis... etiam de illis... etiam de illis...*

Act. i. Conc. Ephesi. i. *... ut fidei doctrinam unâ cum synodo discuteret...*

Vide lib. 7. cap. 64. p. 5.

Celestin. ep. ad Cyril. & ep. ad Nestorium.

Vide Responsum ad Cyrillum in lib. Synod. Prælat. quædam.

deesse quò minus pro Concilio Oecumenico haberetur. Sed Dioscorus omnia per tumultum vi manùque miscuit; Eutychem, qui se orthodoxum profitebatur, restituit; Flavianum & Eusebium Episcopum Dorilaei damnavit, eo prætèxtu, quòd adversus canones Eutychem gradu suo dejecissent; ceteris Episcopis per minas & terrores ad Flaviani & Eusebij damnationem adactis. Huic judicio intercessit Flavianus recusato Dioscuro, & Legati Romani contradixerunt, quibus scripto, ex more Conciliorum, libellum appellationis porrexit Flavianus, ut auctoritate & studio Romani Pontificis alterum Concilium institueretur. Et Leo quidem, hujus calamitatis nuntio accepto, Italiae Concilium in Romana urbe cogit; in quo quid actum sit, malo verbis Hilari Diaconi proferre quàm meis: *Vestra itaque veneranda clementia cognoscat, à presato Papa Leone cum omni Occidentali Concilio reprobari omnia quæ in Epheso contra canones per tumultus & odia secularia à Dioscuro Episcopo gesta sunt, & nulla ratione hæc in his paribus suscipi posse; quia per potentiam predicti (id est, Dioscorig) non sine lesione fidei & præjudicio sanctissimi viri innocisique Flaviani commissa sunt.* Sed quia de Concilij Oecumenici decreto agebatur, quod etsi repudiatum esset Romæ, nec unquam suscipi posset in Occidente, magno studio fovebatur à quamplurimis Orientalibus Episcopis, necessariò Theodosij auxilium Pontifex implorat, eumque obsecrat ut quæ gesta sunt aut à Flaviano contra Eutychem, aut ab Ephesino Concilio contra Flavianum, decreto suo rescindat, aut suspendat, donec à numerosiori Concilio his tumultibus consulatur. Ea sunt verba Leonis; à quibus scribendis temperasset, nisi illi constitisset de auctoritate qua poteratur Princeps; præsertim cum ab eo non Concilij Romani executionem postulet, sed ut ipse rescripto suo omnia restituat quæ per vim contra canones acta erant. Cui decreto Orientales parituros non dubitabat, qui scient quæ Principum esset auctoritas in iis rescindendis quæ vi & metu definita erant. *Ecce ergo, Christianissime & venerabilis Imperator, cum consacerdotibus meis implens erga reverentiam clementie vestre sinceri amoris officium, cupiensque vos placere per omnia Deo, cui pro vobis ab Ecclesia supplicatur, ne ante tribunal Christi Domini de silentio rei judicemur, obsecramus coram unius deitatis inseparabili Trinitate, quæ tali facto leditur, cum ipsi vestri sit custos & auctor imperij, & coram sanctis angelis Christi, ut omnia in eo statu esse jubeatis in quo fuerunt ante omne judicium, donec major ex toto orbe numerus Sacerdotum congregetur.* De Fla-

viano agi docent ultima epistolæ verba; ubi & Legatos reclamasse, & Flavianum libellum appellationis dedisse, ideòque generalem synodum à Principe cogendam, ut appellatio discutiatur, ex canonibus Nicenis, id est, Sardicensibus, Leo probare conatur. In epistola verò ad Pulcheriam Augustam data, Flaviani communionem à se retineri aiunt; simulque postulationis suæ aequitatem ex eo probant & Leo & Romana Synodus, quia quod factum est sine consideratione justitiæ, & contra omnium canonum disciplinam, ratum haberi nulla ratio permittit. Vnde concludunt, ut quia dissensionis scandalum non abstulisset Ephesina Synodus, sed auxisset, habendo intra Italiam Concilio & locus constitueretur & tempus; omnibus querelis & præjudiciis partis utriusque suspensis, quò diligentius universa quæ offensionem generaverant, retractentur. Quod ut obtinere possint, pietatem Pulcheriæ Augustæ, quæ labores Ecclesiæ semper adjuvabat, enixè interpellant, ut eorum supplicationem apud Principem, sibi specialiter à beatissimo Petro legatione commissa, dignetur asserere.

III. Leo de iniquitate judicij Ephesini sententiam tulerat. A Theodosio verò suspensionem postulabat, quia per vim, & judiciorum ordine non servato, canones violati erant. Illustrissimus Cardinalis Perrenius alio modo hoc componit. Ait enim, quod attinet ad ecclesiasticam & spiritualem auctoritatem, Synodum Ephesinam à Leone in irritum missam; à Principe verò, quod attinet ad secularem potestatem, quæ necessaria videbatur ad rescindendam priorem legem, qua Theodosius acta illa Ephesina & Flaviani damnationem confirmaverat. Sed, pace tanti viri dixerim, non ob eam rationem Summus Pontifex à Theodosio decretum illud suspensionis postulavit, cum nondum relatione ulla accepisset Synodum Ephesinam à Principe confirmatam. Quod apertissimè demonstratur ex eo quòd Flaviani necem nondum resciverat; quamvis post triduum à damnatione obiisset, nondum soluta synodo. Per Hilarum enim Diaconum, qui statim Epheso fugiens, Romam erat reversus, cladem illam accepit. Ad cuius relationem suas literas ad Theodosium & ad Pulcheriam dedit, & ad Clerum plebèmq; Constantinopolitanæ urbis. In hac ultima epistola meminit Flaviani tanquam superstitis. Quare qui nondum de ejus necertior erat factus, non potuit rescire legem Theodosij, quæ post aliquot dies à soluta synodo data erat. Nihil ergo reverentius erga sedem apostolicam neque verius dici potest quam

Fide lib. 7. cap. 7.
8. 1.

Hilarius in ep. ad
Pulcheriam p. 1.
Concil. Chalced.
n. 24.

Leonis epist. ad
Theodosium.

quàm suspensionem rei judicatae ideo Leonem petivisse à Theodosio quòd Ecclesiae causam juvari vellet auctoritatis regiae praesidio, quae tunc in iudiciis ecclesiasticis in Oriente obtinebat; scilicet ut ea quae canonicè & servato iudiciorum ordine peracta non erant aut rescinderet, aut suspenderet, quemadmodum Ephesinam primam Synodum resciderat. Quod si æquo animo & semotis partium studiis à Novatoribus expendere non ex hac Leonis epistola collegissent, à solo Principe, non autem à Summo Pontifice, rescissionem eorum quae perperam in synodis gesta essent, tunc pependisse. Enimvero etiam Valentiniani, & Placidiae, Liciniae, & Gallae Augustarum literis commendaretur hæc tam iusta & necessaria Leonis obsecratio, à Theodosio extorqueri non potuit ut res semel iudicatas adversus Flavianum refricari sineret. Qua de re ad Leonem & Valentinianum scripsit. Vnde constat Theodosio persuasum fuisse Concilij Romani præiudiciis se adeo non urgeri quin libera sibi superesset restitutionis, de qua rogabatur, disceptatio. Quod tamen à Theodosio impetrari non potuit, Marcianus Augustus precibus Leonis indulsit, indito Concilio Chalcedonenfi. Concilij verò Patres secundum sententiam Paschasini Legati Romani à Marciano poposcerunt ut Ephesini latrocinij potiùs quàm Concilij vires lege lata infringat: *Necessarium est ut rursus eundem tranquillissimum & Christianissimum Principem adeamus, quatenus illud Concilium sacra propria lege neque nominari præcipiat.* In qua petitione exemplum Leonis secuti sunt, qui hoc beneficium à religione Marciani expectabat: *Sequens in prædicta civitate (Ephesina) non potest vocari Concilium, quod in everfionem fidei fuisse constat agitatam, quodque vestra clementia amore veritatis, Catholicis adfutura, aliud statuendo cassabit.* Rescivit ergo Marcianus constitutionem Theodosij adversus Flavianum editam, postquam Synodi Chalcedonenfis iudicio laudatum Flavianum vidit. *Non enim, inquit ille, possunt Sacerdotes constitutione damnari, quos synodicum ornat decretum.*

IV. Hujus auctoritatis imperialis usum adversus Concilij generalis decretum, quo antiquiores canones infringebantur, implo-raverunt Legati Romani Pontificis in Concilio Chalcedonenfi. Etenim constituto canone xxviii. (quo Patriarchatus Constantinopolitani iurisdictione in Dioceses Asianam, Ponticam, & Thraciam porrigebatur) Legati cum Iudicibus cognitoribus de canone isto, ac si per minas Anatolij extortus fuisset, graviter expostularunt. Pro-

latis hinc inde canonibus, & Episcopis confertim & viritim se canoni liberè consensisse profitentibus, Iudices, de Concilij sententia, Legatorum petitionem repellunt. Itaque nihil aliud supererat Legatis quàm ut remedio extraordinario suæ causæ consulere- rent. Quare adversus synodi decretum ultimum, ab ipsis Iudicibus subsidium petunt. Hæc enim sunt verba Lucentij: *Sedes apostolica præcepit, nobis presentibus omnia fieri. Et ideo quæcunque in præiudicium canonum hesternæ gesta sunt, nobis absentibus, sublimitatem vestram petimus ut circumduci jubeatis. Sin alias, contradictio nostra his gestis inhæreat, ut noverimus quid apostolico & totius Ecclesie præcipuo Episcopo referre debeamus, ut ipse aut de sua sedis injuria, aut de canonum everfione, possit ferre sententiam. Illustrissimi Iudices dixerunt: Quæ interlocuti sumus, omnia Synodus approbavit.* Si petitionem Legatorum, & Iudicum interlocutionem, fori nostri formulis explicarem, Legatos quidem à Synodi Chalcedonenfis decreto, tanquam ab abusu, ob canones Nicænos infractos, appellasse Iudice cognitores à Principe delegatos diceremus, quorum sententia Legati Romani ab appellatione excidissent. Neque refert si quis dicat legitimam fuisse Legatorum querelam, canones Nicænos violatos, Leonem ipsum hanc injuriam ultum fuisse. Illa enim omnia id tantum conficiunt, Iudicum interlocutio- nem fortasse non consuluisse rationi, ut par erat. Non inde tamen sequetur quin tuitio- nem antiquorum canonum Legati à Iudicibus contra nova decreta imploraverint, quemadmodum Leo ipse à Theodosio Ephesini Concilij decreta rescindi aut suspendi flagitaverat, eo prætextu, quòd Nicæni canones infracti fuissent.

V. Iure alio utebantur Imperatores Romani in iudiciis ecclesiasticis, nempe ut rescriptis suis rerum à synodis iudicatarum retractationem, id est, cognitionis restaura- tionem, seu Revisionem, permitterent. quod plene probamus in dissertatione de iudiciis Episcoporum. [Vide librum septimum.]

VI. Ius illud à Iustiniano continuatum vel institutum legimus, scilicet ut ab Episcopis Imperatoris rescripto delegatis ad contro- versiam ecclesiasticam dirimendam Princeps ipse appellaretur. Constituit enim Iustinianus ut Clerici, monachi, & ascetici coram Episcopo convenirentur in civili actione, à cuius sententia iudex publicus provocari posset: *Si tamen, inquit, imperiali iussione aut judiciali precepto Episcopus iudicat inter quascunque personas, appellatio ad imperium aut ad eum qui transmisit negotium referatur.* Has delegationes in criminibus quoque ecclesia-

Conc. Chalced.
Act. xvi. h. p. 100.
p. 101. v. 102. p. 103.
p. 104. v. 105. p. 106.
p. 107. v. 108. p. 109.

Theod. in ep. ad
Liciniam: h. p. 101.
v. 102. p. 103.
p. 104. v. 105. p. 106.
p. 107. v. 108. p. 109.

Præiudicium Ad. x.
Conc. Chalced.
in iudicio suo
causæ ipsæ
de iudicio suo
p. 101. v. 102. p. 103.
p. 104. v. 105. p. 106.
p. 107. v. 108. p. 109.

Notissimum Mar-
tiani p. Concil.
Chalced. h. p. 101.
v. 102. p. 103.
p. 104. v. 105. p. 106.
p. 107. v. 108. p. 109.

Novel. 123. c. 22.
h. p. 101. v. 102. p. 103.
p. 104. v. 105. p. 106.
p. 107. v. 108. p. 109.

*Ubi dicitur de
rebus ecclesie & de
rebus imperij
de rebus ecclesie
de rebus imperij
de rebus ecclesie
de rebus imperij*

sticis dari solitas, & Gregorio Magno non ingratas fuisse, ex iis epistolis constat quas in causa Adriani Thebanæ civitatis Episcopi scripsit. Mauritius Imperator Adriani à Diaconis suis accusati *de pecuniarijs criminalibusque capitulis* cognitionem mandavit Ioanni Episcopo Larissæ, quæ metropolis erat Thessaliæ provinciæ, ubi sita erat Thebarum civitas, ea lege, ut de pecuniariis causis ferret sententiam, *de criminalibus verò Imperatoris clementia habita subtilius examinatione suggereret.* Quas *iustiones rectas* vocat Gregorius; appellationemque Adriani à sententia adversus se in causa pecuniaria lata, & gesta apud Episcopum Larissæum in criminali causa, à *deputatis viris piissima iustione* discussa narrat, tandemque Adrianum à Principe absolutum fuisse. Verba Gregorij hæc sunt in epistola ad Ioannem Larissæum Episcopum: *Cumque porrecta appellatio per homines ejus, ceteraque quæ penes se gesta sunt, piissimis fuissent deportata Principibus; deputatis, ut diximus, Honorato Diacono sedis nostræ, & Sebastiano glorioso anti grapho, cunctisque examinatis subtiliter, à serenissimis est dominis ab omnibus iustionibus absolutus.* Vbi observandum est, post iudicium Metropolitanum à Principe delegati, Principem ipsum appellatum fuisse, ut constitutum erat Novella Iustiniani, & sedis Romanæ Diaconum, qui erat à Responso Pape in comitatu Principis, unumque è Magistratibus Imperij iterum fuisse delegatos ab Imperatore: qui deinde sua auctoritate iudicium reddidit in articulo appellationis. Quorum nihil à Gregorio Magno reprehenditur: quamvis deinde conqueratur, post iudicium illud, iterum aliam per obreptionem elicitam fuisse iustionem, qua Ioannes primæ Iustinianæ Episcopus cognitionem illam instauraret, cui Ioanni ob sententiam contra leges canonelque prolatam merito Gregorius succenser.

reg. l. 1. Reg. 46.

Idem ep. 46.

*Balsamo in Com-
ment. ad can. 15.
Synod. Carthag.
& Basiliens. Eg-
ria miss. 15. 16.
17. 18. 19. 20. 21.
22. 23. 24. 25. 26.
27. 28. 29. 30. 31.
32. 33. 34. 35. 36.
37. 38. 39. 40. 41.
42. 43. 44. 45. 46.*

*Balsamo ad cap.
111. Syn. Antioch.*

VII. Potiori jure utebantur Imperatores Constantinopolitani, teste Balsamone, qui causam ecclesiasticam à synodo Patriarchæ, quem reus ut suspectum recusaverat, ad iudicium seculare transferebant. Quod factum cum Lucas Patriarcha ægrè ferret, hoc responsum accepit à Magistratibus: *Imperatoris potestatem omnia facere posse; & quemadmodum primo loco potuit dare iudicem ad iudicandum Episcopum vel alium Clericum, ita & ecclesiasticum iudicium legitime in civile transulisse.* Sed Balsamo rectè observat, hunc morem in quæstione præsertim ecclesiastica, alienum esse à canonibus; quamvis adjunctum civilem iudicem *συνδικηθη* ab Imperatore peti posse existimet. Idem auctor adnotavit alibi, plerisque visum à Patriarchæ

sententia Imperatorem appellari posse, præsertim si de laicis habita sit quæstio, aut si Patriarcha delegatus fuerit à Principe, ad discutiendum negotium unà cum iudice civili; licet ipse ab ea opinione procul recedat. Quæ ideo commemoravi, ut constaret omnibus Reges Francorum cautius & reverentius se gessisse in his controversiis quæ disciplinam respiciunt: quam quidem illasam cupiunt, sed ita ut de quæstionibus canonicis non ipsi decernant; sed amota canonum violatione, Episcopis iudicandas relinquunt.

VIII. Eximia profectò auctoritate potiti sunt Imperatores Romani in rebus & iudiciis ecclesiasticis. Sed nullum, ut existimo, proferri potest exemplum iudicij canonici ab uno Episcopo redditi de quo statim rectà viâ querela delata fuerit ad Principem. De iudicio canonico loquor, in quo de fide, de ritibus, deque disciplina Cleri, & de quæstione canonica ageretur, non autem de ceteris litibus adversus Clericos motis. De iudiciis synodorum tantum appellationi non obnoxii damnati conquerebantur aliquando apud Principes. Illi iudices ecclesiasticos dabant; nunquam autem de re canonica cognitionem suscipiebant, sed de ordine iudiciorum. Neque acta resciderunt, nisi ad asserenda mandata quæ dederant, quorum contemptus lædebat auctoritatem publicam. Neque executionem rerum iudicatarum suspenderunt, nisi ob manifestissimam canonum violationem, è qua scandala & dissensiones oriebantur.

C A P V T V.

Synopsis.

I. *Ut provincia Galliarum, ita & Imperij iura Regibus Gallorum cesserunt, & cura tuenda poliiia ecclesiastica illos respexit post Clodovei baptismum. Tanta erat cura canonum illis temporibus, ut raro ad Reges de violatione illorum querela deferrentur. Tamen si qui Episcopi in canones peccarent, à Rege corrigi poterant, è Gregorio Turonensi. Canonum magna reverentia apud Reges & Episcopos. Sacramentum Chilperici de canonibus servandis. Gregorius Turonensis tenax canonum.*

II. *Acta Episcoporum, quæ decretis regis contraria essent, Reges in irritum mittebant; ut patet ex Heraclij electione in episcopatum Santanensem, quæ rescissa à Chariberto Rege, & multati Episcopi.*

III. *Sequentibus seculis frequentius interpellati sunt Reges, quia crebriores canonum infractiones. Pippinus in Synodo Suesionica animadversionem sibi & Concilio regni reservavit, ratione canonum violatorum.*

IV. *Vis inferbatur canonibus per rescripta Romana Curia, aut per Episcoporum iudicia. Virique incommodo prospectum ab avo Caroli Magni usque ad*